

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 17 вересня 2026 р. № 1145

ПОРЯДОК
позбавлення ступеня вищої освіти

1. Цей Порядок визначає процедуру позбавлення особи ступеня вищої освіти у разі встановлення факту академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації у кваліфікаційній роботі, на підставі якої присуджено відповідний ступінь вищої освіти (далі — позбавлення ступеня вищої освіти).

2. У цьому Порядку терміни вживаються у значенні, наведеному в Законах України “Про академічну доброчесність”, “Про освіту”, “Про вищу освіту”.

3. Дія цього Порядку поширюється на рішення про присудження ступеня вищої освіти “молодший бакалавр”, “бакалавр” і “магістр” та присвоєння відповідної кваліфікації.

4. Позбавлення ступеня вищої освіти здійснюється з дотриманням цінностей та принципів академічної доброчесності, принципів та основних правил реагування на порушення академічної доброчесності, визначених статтями 4 і 20 Закону України “Про академічну доброчесність”.

Перевірка кваліфікаційних робіт на здобуття ступеня вищої освіти, присудженого до набрання чинності Законом України “Про академічну доброчесність”, може проводитися у порядку, визначеному підпунктом 3 пункту 2 розділу VI “Прикінцеві та перехідні положення” зазначеного Закону.

У разі встановлення факту академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації, вчинених до набрання чинності Законом України “Про академічну доброчесність”, до суб’єктів академічної діяльності застосовується міра відповідальності, визначена підпунктом 2 пункту 2 зазначеного Закону.

5. Розгляд повідомлення про порушення академічної доброчесності (далі — повідомлення) здійснюється в порядку, затвердженому колегіальним органом управління закладу освіти (наукової установи), з дотриманням цінностей та принципів академічної доброчесності, принципів та основних правил реагування на порушення академічної доброчесності, визначених Законом України “Про академічну доброчесність”, з урахуванням особливостей розгляду повідомлень про позбавлення ступеня вищої освіти, визначених цим Порядком.

6. Повідомлення розглядається уповноваженим органом закладу освіти (наукової установи). У закладі освіти (науковій установі) можуть

утворюватися кілька уповноважених органів. Положення про уповноважений орган затверджується колегіальним органом управління закладу освіти (наукової установи).

7. Визначена цим Порядком процедура позбавлення ступеня вищої освіти не є адміністративною процедурою у розумінні Закону України “Про адміністративну процедуру”.

Незастосування до цих процедур Закону України “Про адміністративну процедуру” не звільняє заклад освіти (наукову установу) від обов’язку забезпечити об’єктивність, неупередженість, пропорційність, право особи бути вислуханою, на ознайомлення з матеріалами та оскарження рішення.

8. Підставою для позбавлення ступеня вищої освіти є розгляд повідомлення, що подається в паперовій чи електронній формі до закладу освіти (наукової установи), який присудив (яка присудила) відповідний ступінь вищої освіти, або його (її) правонаступника, особою, яка має докази, що свідчать про ознаки наявності у кваліфікаційній роботі академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації (далі — заявник). Повідомлення подається до закладу освіти (наукової установи) і надсилається його (її) керівником уповноваженому органу протягом трьох робочих днів.

У разі ліквідації (припинення) закладу освіти (наукової установи) та відсутності правонаступника повідомлення подається до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, яке визначає заклад освіти (наукову установу), що розглядатиме повідомлення (з урахуванням наявності акредитованих освітніх програм у відповідній галузі знань та функціонування внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти), надсилає повідомлення на його (її) адресу і повідомляє про це заявнику не пізніше 15 днів від дня його отримання.

9. Повідомлення повинно містити:

інформацію про заявника (прізвище, власне ім’я, по батькові (за наявності) фізичної особи або найменування юридичної особи, поштову адресу або адресу електронної пошти та номер телефону (за наявності);

інформацію про особу, стосовно якої подано повідомлення (прізвище, власне ім’я, по батькові (за наявності), ступінь вищої освіти, рік присудження ступеня вищої освіти, спеціальність, освітню програму та інформацію про місце роботи, поштову адресу або адресу електронної пошти та номер телефону (за наявності);

опис (зміст) порушення академічної доброчесності, допущеного в кваліфікаційній роботі, на підставі або з урахуванням якого особі, стосовно якої подано повідомлення, присуджено ступінь вищої освіти;

докази, що підтверджують наявність академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації, зокрема відомості про автора (авторів) та посилання на

джерело оприлюднення результатів, що належать іншим особам (для академічного плагіату);

власноручний підпис або кваліфікований електронний підпис та/або кваліфікована електронна печатка.

Заклад освіти (наукова установа) реєструє повідомлення в разі наявності всієї інформації, передбаченої в цьому пункті.

10. Уповноважений орган протягом 10 робочих днів з дня надходження повідомлення здійснює його попередній розгляд та за результатами такого розгляду може ухвалити рішення про:

розгляд повідомлення за встановленою процедурою;

залишення повідомлення без розгляду та повідомлення про це заявнику.

Рішення про залишення повідомлення без розгляду ухвалюється в разі:

відсутності факту присудження відповідним закладом освіти (науковою установою) ступеня вищої освіти особі, стосовно якої подано повідомлення (крім випадків надсилання повідомлення до закладу освіти (наукової установи) Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти);

відсутності доказів присудження іншим закладом освіти (науковою установою) ступеня вищої освіти особі, стосовно якої подано повідомлення (у разі, коли повідомлення надіслано до закладу освіти (наукової установи) Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти);

відсутності в повідомленні даних, що вказують на можливий факт порушення академічної доброчесності та можуть бути перевірені;

відсутності кваліфікаційної роботи, на підставі якої особі, стосовно якої подано повідомлення, присуджено відповідний ступінь вищої освіти, як у Національному репозитарії академічних текстів в електронній формі, так і в закладі освіти (науковій установі) в паперовій чи електронній формі;

наявності рішення, яке набрало чинності, з тих самих підстав щодо тієї самої кваліфікаційної роботи і особи.

У разі залишення повідомлення без розгляду через відсутність кваліфікаційної роботи у Національному репозитарії академічних текстів, якщо ступінь вищої освіти присуджено в період, коли її внесення було обов'язковим, або відсутності кваліфікаційної роботи в паперовій формі в закладі освіти (науковій установі) до закінчення строку зберігання кваліфікаційної роботи, встановленого законодавством, заклад освіти (наукова установа) не пізніше 15 робочих днів від дня отримання повідомлення надсилає до МОН пояснення керівника закладу освіти (наукової установи).

11. У разі ухвалення рішення про початок розгляду повідомлення за встановленою процедурою заклад освіти (наукова установа) повідомляє про це заявнику і не пізніше ніж за три робочих дні надсилає (надає) особі, стосовно якої подано повідомлення, інформацію про початок розгляду повідомлення, текст повідомлення та пропонує протягом 10 робочих днів дати зауваження до нього.

Заклад освіти (наукова установа) вживає всіх можливих заходів, необхідних для встановлення комунікації з особою, стосовно якої подано повідомлення, та її належного інформування (за поштовою адресою, адресою електронної пошти, номером телефону, зазначеними в повідомленні та/або особовій справі, та/або в Єдиній державній електронній базі з питань освіти, з використанням засобів поштового зв'язку та технічних засобів електронних комунікацій).

Якщо протягом двох місяців закладу освіти (науковій установі) не вдається встановити комунікацію з особою, стосовно якої подано повідомлення, інформація про повідомлення оприлюднюється на офіційному веб-сайті закладу освіти (наукової установи).

У разі коли за результатами вжитих заходів комунікацію з особою, стосовно якої подано повідомлення, встановити не вдалося, особа вважається належним чином повідомленою за умови надсилання повідомлення за останньою відомою адресою та через 15 робочих днів від дати оприлюднення відповідної інформації на офіційному веб-сайті закладу освіти (наукової установи).

12. Особа, стосовно якої подано повідомлення, може призначати та відкликати свого представника з розгляду повідомлення.

Особа, стосовно якої подано повідомлення, має право:

- отримати копії відповідних документів;
- заявляти клопотання про скасування розгляду повідомлення;
- просити про заміну члена уповноваженого органу або експерта;
- подавати власний експертний висновок;
- брати участь у розгляді повідомлення дистанційно;
- просити продовжити строк для пояснень з поважних причин.

Особа, стосовно якої подано повідомлення, або її представник можуть надати письмові пояснення та/або зауваження щодо інформації, яка міститься у повідомленні, які повинні бути розглянуті уповноваженим органом.

У разі коли такі зауваження не подані протягом 15 робочих днів, вважається, що особа, стосовно якої подано повідомлення, не має зауважень і погоджується із змістом повідомлення.

13. Уповноважений орган забезпечує проведення перевірки, повне та всебічне дослідження доказів, наведених у повідомленні та поясненнях та/або зауваженнях (за наявності) особи, стосовно якої подано повідомлення, або її представника.

Проведення перевірки і дослідження доказів уповноваженим органом здійснюється з урахуванням таких вимог:

звіт програмного засобу не є самостійним доказом академічного плагіату;

встановлення не лише текстових збігів, а і відсутності належного посилання, привласнення результатів або інших ознак порушення;

застосування визначених критеріїв перевірки даних, джерел, експериментів, документів для визначення фабрикації чи фальсифікації;

висновок експерта повинен містити опис методики, джерел, обсягу збігів, характеру порушення та його істотності.

З метою запобігання конфлікту інтересів та забезпечення об'єктивності дослідження доказів за рішенням уповноваженого органу для проведення експертизи кваліфікаційної роботи можуть залучатися педагогічні, науково-педагогічні та/або наукові працівники інших закладів вищої освіти (наукових установ).

Витрати, пов'язані з проведенням експертизи, здійснюються в межах кошторисних призначень закладу освіти (наукової установи) та/або з інших джерел, не заборонених законодавством.

Особа, стосовно якої подано повідомлення, має право самостійно або через свого представника брати участь у дослідженні зазначених у повідомленні та отриманих під час проведення експертизи доказів.

14. Особа, стосовно якої подано повідомлення, особисто або через свого представника інформується про дату, час і місце розгляду повідомлення (не пізніше ніж за три робочих дні до дати розгляду), а також може бути присутньою під час розгляду повідомлення. Інші права такої особи визначені частиною шостою статті 37 Закону України "Про академічну доброчесність".

За 10 робочих днів до розгляду повідомлення особі, стосовно якої подано повідомлення, або її представнику повинна бути надана можливість ознайомитися з усіма матеріалами щодо порушення нею академічної доброчесності, надавати до них письмові та усні заперечення, пояснення або відмовитися від їх надання.

15. У разі добровільного письмового визнання особою, стосовно якої подано повідомлення, факту академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації у кваліфікаційній роботі, на підставі якої присуджено відповідний ступінь вищої освіти, уповноважений орган приймає відповідне рішення. У разі коли таке визнання надійшло до початку перевірки і

дослідження доказів, наведених у повідомленні, така перевірка і дослідження доказів не проводяться.

16. Уповноважений орган розглядає повідомлення та приймає рішення про наявність (відсутність) порушення академічної доброчесності у строк, що не перевищує шести місяців з дня реєстрації повідомлення.

17. Під час прийняття рішення уповноважений орган зобов'язаний оцінити характер, обсяг, виявлені запозичення у структурі кваліфікаційної роботи, їх зв'язок з результатами дослідження, висновками, науковою новизною та практичним значенням роботи, а також вплив таких запозичень на рішення про присудження ступеня вищої освіти.

18. За результатами розгляду повідомлення уповноважений орган приймає одне з таких рішень:

позбавлення особи, стосовно якої подано повідомлення, ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій), що присуджені (присвоєні) на підставі кваліфікаційної роботи, — у разі встановлення фактів наявності у такій роботі академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації;

відмова у позбавленні особи, стосовно якої подано повідомлення, ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій) — у разі невстановлення фактів наявності у кваліфікаційній роботі академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації.

Рішення про наявність у кваліфікаційній роботі академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації приймається відповідно до правил та процедур, визначених внутрішніми нормативними актами закладу освіти (наукової установи). Такими актами визначаються особливості залучення зовнішніх експертів, врегулювання конфлікту інтересів, визначення заінтересованих осіб та їх участі в розгляді і прийнятті рішення, забезпечення дотримання захисту їх прав.

У прийнятті рішення щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності не може брати участь член уповноваженого органу, який має конфлікт інтересів.

У разі наявності обґрунтованих сумнівів в об'єктивності члена уповноваженого органу особа, стосовно якої подано повідомлення, має право заявити про його заміну. Рішення про заміну такого члена уповноваженого органу приймається колегіально.

19. Рішення уповноваженого органу повинно бути обґрунтованим (ухваленим на підставі всебічно і у повному обсязі досліджених доказів або на підставі визнання особою, стосовно якої подано повідомлення, факту порушення академічної доброчесності) та містити інформацію про конкретний вид порушення академічної доброчесності (академічний плагіат, фабрикація чи фальсифікація) і його опис, застосування визначеної законом санкції.

20. До набрання чинності рішенням уповноваженого органу персональні дані, які дають змогу прямо чи опосередковано ідентифікувати особу, стосовно якої подано повідомлення, не оприлюднюються.

З набранням чинності рішенням уповноваженого органу повідомлення про позбавлення ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій) оприлюднюється на офіційному веб-сайті закладу освіти (наукової установи) протягом п'яти робочих днів з дня його прийняття. В повідомленні про позбавлення ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій), що оприлюднюється, зазначаються рік випуску, спеціальність та/або освітня програма, серія і реєстраційний номер документа про вищу освіту з дотриманням вимог законодавства про захист персональних даних.

Прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) особи, стосовно якої прийнято рішення про позбавлення ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій), оприлюднюється з набранням чинності рішенням уповноваженого органу.

21. Рішення про позбавлення ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій) або про відмову у позбавленні ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій) набирає чинності з дня його оприлюднення, а в разі його оскарження — з дня оприлюднення рішення суб'єктом розгляду скарги.

22. Особа, стосовно якої прийнято рішення про позбавлення ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій), має право оскаржити таке рішення до вищого колегіального органу управління закладу освіти (наукової установи).

Заявник має право оскаржити рішення про відмову у позбавленні ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій), дії та бездіяльність уповноваженого органу щодо неприйняття рішення за поданим повідомленням протягом строку, передбаченого пунктом 17 цього Порядку.

Строк оскарження рішення про позбавлення ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій), дій та бездіяльності уповноваженого органу становить 30 календарних днів з дня оприлюднення рішення або закінчення строку, передбаченого пунктом 17 цього Порядку.

23. Вищий колегіальний орган управління закладу освіти (наукової установи) у порядку, визначеному внутрішніми актами, розглядає скаргу особи, стосовно якої прийнято рішення про позбавлення ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій), та/або заявника та за результатами її розгляду приймає рішення шляхом таємного голосування. Таке рішення не потребує введення в дію керівником закладу освіти (наукової установи) та оприлюднюється на офіційному веб-сайті закладу

освіти (наукової установи) протягом п'яти робочих днів з дня його прийняття.

24. Рішення за результатами розгляду скарги особи, стосовно якої прийнято рішення про позбавлення ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій), та/або заявника набирає чинності з дня його оприлюднення на офіційному веб-сайті закладу освіти (наукової установи).

25. Рішення вищого колегіального органу управління закладу освіти (наукової установи) може бути оскаржено до суду.

26. У разі скасування на підставі судового рішення, яке набрало законної сили, рішення про позбавлення ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій) заклад освіти (наукова установа) надсилає до МОН звернення про внесення відповідної інформації до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

МОН протягом 10 робочих днів з дня надходження від закладу освіти (наукової установи) звернення про скасування на підставі судового рішення, яке набрало законної сили, рішення про позбавлення ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій):

вносить до реєстру документів про освіту Єдиної державної електронної бази з питань освіти інформацію про дійсність документа про вищу освіту;

у разі відновлення дії рішення про присвоєння кваліфікації, необхідної для доступу до професії, для якої запроваджено додаткове регулювання, повідомляє про це уповноваженим органам, які здійснюють відповідне регулювання.

Заклад освіти (наукова установа) відновлює документи про вищу освіту та про присвоєння кваліфікації (кваліфікацій).

27. З дня набрання чинності рішенням про позбавлення ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій):

особа втрачає права, пов'язані з наявністю у неї відповідного ступеня вищої освіти та кваліфікації (кваліфікацій), зокрема припиняє участь у вступному випробуванні (конкурсі) до закладу освіти (наукової установи) на основі документа про вищу освіту, що втратив чинність;

втрачають чинність рішення про присудження особі відповідного ступеня вищої освіти та кваліфікації (кваліфікацій) і видані на їх підставі документи про вищу освіту;

якщо особа обіймає посаду, кваліфікаційні вимоги до якої та/або умови конкурсу передбачають обов'язкову наявність відповідного ступеня вищої освіти та/або кваліфікації, вона звільняється з такої посади відповідно до пункту 2 частини першої статті 40 Кодексу законів про працю України.

28. Заклад освіти (наукова установа) протягом трьох робочих днів з дня набрання чинності рішенням про позбавлення ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій):

інформує особу, стосовно якої прийнято рішення про позбавлення ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій), та заявника;

вносить відомості щодо рішення про позбавлення ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій) до особової справи особи, стосовно якої прийнято рішення про позбавлення ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій), крім випадків надсилання повідомлення до закладу освіти (наукової установи) Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти;

як суб'єкт ведення Єдиної державної електронної бази з питань освіти вносить до неї відомості про позбавлення особи ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій), а також про втрату чинності відповідними документами про вищу освіту, виданими закладом освіти (науковою установою) на їх основі. Єдина державна електронна база з питань освіти формує автоматичне повідомлення про це МОН як держателю Єдиної державної електронної бази з питань освіти;

припиняє участь особи, стосовно якої прийнято рішення про позбавлення ступеня вищої освіти, у вступному випробуванні (конкурсі) до закладу освіти (наукової установи), а також анулює рішення про результати вступного випробування (конкурсу) такої особи до закладу освіти (наукової установи);

притягає до дисциплінарної відповідальності та виводить із складу приймальної комісії, організаційного комітету, конкурсної комісії, журі особу, яка вчинила порушення академічної доброчесності під час особистої участі у проведенні вступного випробування (конкурсу).

29. Єдина державна електронна база з питань освіти в автоматичному режимі ідентифікує інші присуджені (присвоєні) особі, стосовно якої прийнято рішення про позбавлення ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій), ступені вищої освіти та відповідну кваліфікацію (кваліфікації), а також наукові ступені, ступені доктора мистецтва та вчені звання, присуджені (присвоєні) на підставі та/або з урахуванням ступеня вищої освіти та/або кваліфікації (кваліфікацій), якого (якої) особу позбавлено, або інших документів, визнаних такими, що втратили чинність відповідно до частини восьмої статті 40 Закону України “Про академічну доброчесність”.

Рішення щодо ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації, присуджені (присвоєні) на підставі позбавленого ступеня та кваліфікації, втрачають чинність, а видані на їх підставі документи про вищу освіту визнаються такими, що втратили чинність, згідно із частиною восьмою статті 40 Закону України “Про академічну доброчесність”.

Зв'язок наукового ступеня, ступеня доктора мистецтва та вченого звання з позбавленим ступенем та кваліфікацією підтверджується МОН протягом 30 календарних днів з дня надходження відомостей від Єдиної державної електронної бази з питань освіти. З дати підтвердження МОН відповідні рішення втрачають чинність, а видані на їх підставі дипломи (атестати) визнаються такими, що втратили чинність.

До внесення відомостей про втрату чинності документів, виданих на підставі та/або з урахуванням ступеня вищої освіти чи кваліфікації, яких особу позбавлено, МОН повідомляє особі про подання протягом 15 робочих днів пояснень і документів щодо наявності або відсутності зв'язку з іншими присудженими (присвоєними) ступенями вищої освіти та відповідною кваліфікацією (кваліфікаціями).

Після закінчення цього строку МОН оприлюднює інформацію про визнання документів такими, що втратили чинність, на своєму офіційному веб-сайті, а адміністратор Єдиної державної електронної бази з питань освіти повідомляє про це:

суб'єктам освітньої діяльності, які видали такі документи;

закладу освіти (науковій установі), яким (якою) прийнято рішення про позбавлення ступеня вищої освіти, — для інформування особи.

Особа, документ про вищу освіту якої втратив чинність, може звернутися до МОН про виправлення запису в реєстрі документів про освіту Єдиної державної електронної бази з питань освіти стосовно такого документа протягом одного року з дня оприлюднення інформації на офіційному веб-сайті МОН. Рішення МОН за результатами розгляду звернення набирає чинності з дня його оприлюднення на офіційному веб-сайті МОН.

30. Документи про вищу освіту, наукові ступені та вчені звання, що втратили чинність у зв'язку з позбавленням особи ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій), обліковуються в Єдиній державній електронній базі з питань освіти як такі, що втратили чинність згідно із частиною восьмою статті 40 Закону України “Про академічну доброчесність”, із зазначенням причин втрати чинності, а інформація про них вилучається. У разі позбавлення кваліфікації, необхідної для доступу до професії, для якої запроваджене додаткове регулювання, заклад освіти (наукова установа) повідомляє про це уповноваженим органам, що здійснюють відповідне регулювання.

31. У разі позбавлення ступеня вищої освіти через виявлення у кваліфікаційній роботі академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації заклад освіти (наукова установа) зобов'язаний відповідно до внутрішньої системи забезпечення академічної доброчесності розглянути питання щодо дотримання академічної доброчесності керівником та рецензентом такої кваліфікаційної роботи та вжити заходів реагування, передбачених Законом

України “Про академічну доброчесність” та/або внутрішніми актами закладу освіти (наукової установи).

32. Поновлення особи, документ про вищу освіту якої втратив чинність, для здобуття вищої освіти здійснюється відповідно до законодавства. При цьому заклад освіти (наукова установа) не визнає (не перезараховує) результати навчання та кредити Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи, передбачені для кваліфікаційної роботи та пов’язаних освітніх компонентів, в обсязі до 60 кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи, але не більше 30 відсотків обсягу відповідної освітньої програми.

У разі коли рішення про позбавлення ступеня вищої освіти прийнято з урахуванням визнання особою факту порушення академічної доброчесності і не оскаржувалося нею, така особа має право поновитися для підготовки та захисту кваліфікаційної роботи.

Нова кваліфікаційна робота такої особи повинна виконуватися на іншу тему і містити результати, відмінні від результатів кваліфікаційної роботи, в якій виявлено академічний плагіат, фабрикацію чи фальсифікацію.
